

Nemzeti parkok

A **nemzeti parkok** a **céltudatos környezetvédelem** objektumai, azaz olyan területek, ahol a védett értékek

- a tudományt,
- az ismeretterjesztést,
- a közművelődést,
- esetenként a gyógyulást, a pihenés céljait is szolgálják, ezáltal az idegenforgalom számára is fontosak.

A szervezett természetvédelmi kezdetének az **1872.** évet tekintjük, amikor az USA-ban megalakult a Föld első nemzeti parkja, a Yellowstone Park. A Nemzeti Park Törvény, más néven a Yellowstone törvény mintául szolgált a későbbi **nemzeti parkok** alapkövetelményeinek is.

Az amerikai **nemzeti parkok** gondolata már jóval előbb, **Kaliforniában** merült fel, ahol a **Yosemite-völgy** természeti szépségeinek kihasználása és az évezredek **mamutfenyő** pusztítása fölkelte a közönség aggodalmát. **John Muir** neves természettudós a lelkes természetbarátok egy kis csoportjával együtt harcolt a természeti értékek megmentéséért. A nagy polgárháború viharában, **1864**-ben sikerült a Yosemite-völgy egy részét és az **Óriásfenyők Mariposa Ligetét** védetté nyilvánítani. Az ezzel kapcsolatos rendelet az első volt a világon a maga nemében. Ez a terület azonban csak a Yosemite-völgy alig 12 km²-es részletét tette ki, és a Liget is csak néhány hektárnyi területen húzódott. Így valóban az első nemzeti park a majdnem **8000 km²**

területet elfoglaló Yellowstone Park.

Az amerikai példát követve valamennyi kontinensen alakultak **nemzeti parkok**, rendszerint az érintetlen természet nagyobb, összefüggő részét magába foglaló, tájképi és egyéb ritkaságértékben bővelkedő területeken.

A **Nemzetközi Természetvédelmi**

Unió a **nemzeti parkok** egységes értelmezésére előírásokat dolgozott ki, amelyek betartása feltétele annak, hogy egy nemzeti parkot felvegyenek az Unió listájára.

A nemzeti park létesítése egy tájnak, tájrésznek nemzetközi rangot és jelentőséget ad, s így jelentős idegenforgalmi vonzerő. A természetvédelem feladata azonban, hogy az idegenforgalmi igényt úgy elégítse ki, hogy a látogatás a természetvédelem tárgyait ne károsítsa, fennmaradásukat ne veszélyeztesse.

A fő cél nem egyszerűen az egyedek védelme, s nem a rezervátumok létrehozása, hanem az **eredeti, a természetes élőhelyek megvédése a káros hatásoktól.**

(Forrás: Dr. Bodnár László: **Nemzeti parkok** a Kárpát-medencében, Bevezető - részletek)



Európa öröksége

- Európában – a Szovjetuniót nem számítva – még 1930-ban is csak 21 védett körzet volt, összesen 5762 négyzetkilométernyi területen.
- 1997-ben
 - a volt Szovjetunió tagországai nélkül – a védett területek száma meghaladta a 2500-at, összterületük pedig elérte az 1033863 négyzetkilométert.
 - A Szovjetunió utódállamaiban 590 védett körzetet tartottak nyilván a Baltikumtól a Távol-Keletig.

SKANDINÁVIA

Svédország, Norvégia, Finnország, Izland és Dánia, vagyis az észak-európai országok azért szerencsések, mert téjaik nagy területen háborítatlanok maradtak. Skandinávia mindig is élen járt a természetvédelemben, és Svédországban alakították ki Európa első kilenc nemzeti parkját. Északon a védett területek száma csaknem eléri az 550-et. Többségük természetvédelmi terület, de 50-nél több nemzeti park is közéjük tartozik.

BRIT-SZIGETEK

Az IUCN 1997-ben több mint kétszáz, különféle fokozatú védettség alatt álló körzetet tartott számon Nagy-Britanniában. Köztük van az a 10 angliai és walesi nemzeti park, amelyet az 1950-es években alapítottak, meg az 1989-ben létrehozott tizennegyedik, a Norfolk and Suffolk Broads, továbbá a történelmi eredetű New Forest.

ÍRORSZÁG

Az Ír Köztársaságban az 1990-es évek elején három nemzeti park volt: a Killarneyt (1932-ben alapították), a Connemarai (1980) és a Glenveaghi (1984). Létrehoztak három természetvédelmi rezervátumot is, a ramsari területek száma pedig több mint húsz.

FRANCIAORSZÁG

Franciaország alföldjein a mezőgazdaság nem sokat hagyott meg a természetes növényzetből. Az ország területének 58%-a áll ugyanis művelés alatt. A hegységekben azonban ma is érintetlenül megmaradt sok gazdag faunájú vadon. E vidékek nagy részét öt nemzeti park foglalja magában. Az elsőt, Vanoise-hegységit 1963-ban létesítették az Alpokban, az olasz határ mentén. Az Ecrins (1973) és a Mercantour (1979) szintén az Alpokban található, a Cévennek (1970) a Francia-középhegység egyik nevezetes része, s 1967-ben a spanyol határon emelkedő Pireneusok nyugati vidékeit is nemzeti parkká nyilvánították. A délkeleti tengerpart egy szakaszán és a közeli szigeten terül el a Ports-Cros Nemzeti Park. Nevezetessége, hogy a költő madarak pihenőhelye.

A szakemberek véleménye szerint a **Kárpátok hegyvonulata** páratlanul értékes ökológiai kincset fog körül. Az európai iparosodás egyenlőtlenségei következtében ugyanis itt még sok a természetes élőlénytársulás. S különleges jelentőséget ad a térségnek, hogy itt találkoznak egymással az atlanti, a mediterrán, a hegyvidéki és a belső kontinentális fajok.

! Ennek megfelelően a Kárpát-medencében is viszonylag nagy a vadon élő növény- és állatfajok, valamint a természetes társulások száma. A környezeti ártalmak következtében azonban az utóbbi években, **hazánkban is kihalt 40 növény- és állatfaj**, s veszélyben vannak még sokan. !

(Forrás: Dr. Bodnár László: **Nemzeti parkok** a Kárpát-medencében, Bevezető)

A brit National Trust (természet- és műemlékvédelmi alap) például **1895**-től vásárolt földeket, hogy rezervátumokat alakítson ki rajtuk.

Az első **nemzeti parkok**at **1909**-ben hozták létre **Svédország északi részén**, egy világtól elzárt térségben, ahol a nomád lappok terelgették rénszarvascsordáikat.

SPANYOLORSZÁG

A spanyolok régóta fontosnak tartják a természet védelmét. A nemzeti parkokról szóló törvényt 1916-ban fogadták el, és két év múlva ki is jelölték két ilyen parkot: a tavairól híres Covadongát és az északi Kantábriai-hegységben és az U alakú Ordesát a Pireneusokban. A WCMC kimutatása szerint az 1990-es évek végén Spanyolországnak 215 védett körzete volt, összterülete több mint 8%-án. A legnagyobb mind közül a Coto de Doñana Nemzeti Park.

OLASZ- ÉS GÖRÖGORSZÁG

Olaszországban 172 védett terület van. Legrégibbi nemzeti parkja az északnyugati hegyekben, 1922-ben létrehozott Gran Paradiso... A Gran Paradiso-i után egy évvel alapították meg az Appenninek hegyeiben a 440 négyzetkilométeres Abruzzói Nemzeti Parkot.

Görögország első nemzeti parkjai még 1938-ban létesültek, két mitológiai nevezetességű hegyen, az Olümposzon és a Parnasszoszon. A század végére a védett területek száma 24-re, a nemzeti parkoké 10-re nőtt.

NÉMETORSZÁG ÉS SVÁJC

A Németország déli részén emelkedő hegységekben számos nemzeti park és természetvédelmi terület fogadja a turistákat. A Bajor-erdő Nemzeti Parkban és néhány hasonló körzetben szigorú védelem alatt állnak a lenyűgöző hegyi tájak és Közép-Európa legnagyobb érintetlen erdei.

Svájc egyetlen nemzeti parkját egyszerűen Svájci Nemzeti Parknak hívják, s 1914-ben jelölték ki a délkeleti országrészen. Tülevelű erdeiről, hegyi legelőiről és fenséges, csipkés gerincű hegyeiről nevezetes.

(Forrás: Tudásfája)